

(1/647)

1/724-4167/465

**T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI**

SAYI : B.01.0.KKB.01-18/A-14-2003-1478

29 / 12 / 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 18.12.2003 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-2584/9852 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na 17.12.2003 gününde kabul edilen 5023 sayılı "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun" incelenmiştir:

1- İncelenen Yasa'nın 1. maddesiyle, 10.07.1987 günlü, 285 sayılı "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"ye eklenen geçici 2. maddede,

"Geçici 1 inci maddenin yedinci fıkrası gereğince olağanüstü halin bittiği tarihten itibaren kırkbeş günlük süre içinde mahallî mülkî amirliklere müracaat ederek taşıma ruhsatlarını bulundurma ruhsatına dönüştürmeyenler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat etmeleri halinde, geçici 1 inci madde hükmünden yararlandırılır ve bunlar hakkında devam eden soruşturma ve davalar düşer."

denilmektedir.

Görüldüğü gibi, 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 2. maddede,

- Geçici 1. maddenin yedinci fıkrasında belirtilen süreyi geçirip taşıma ruhsatını bulundurma ruhsatına dönüştüremeyenlere, incelenen Yasa'nın yayımı gününden başlayarak altı ay içinde başvurmaları durumunda geçici 1. madde kuralından yararlanma hakkı verilmiş,

- Bunlar hakkında sürdürülen soruşturma ve davaların düşürülmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 87. maddesinde 03.10.2001 günlü, 4709 sayılı Yasa'yla yapılan değişiklikle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin genel ve özel af ilanına karar verebilmesi "üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı"na bağlanmış; 96. maddesiyle de toplantı ve karar yeter sayısı için Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar saklı tutulmuştur. 87. maddenin nitelikli çoğunluk arayan bu düzenlemesi karşısında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin genel ve özel af ilanı ile ilgili kararlarında 96. maddede öngörülen karar yeter sayısının (toplantıya katılanların salt çoğunluğunun) yeterli olamayacağı açıktır.

Bu durumda, incelenen Yasa'yla 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 2. maddedeki "bunlar hakkında devam eden soruşturma ve davalar düşer" kuralının "af" niteliğinde olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

Kuşkusuz, incelenen 5023 sayılı Yasa'yla 285 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 2. maddede "af" sözcüğü geçmemektedir. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında da belirtildiği gibi, hukuksal metinlerin niteliklerinin saptanabilmesi için, o metinlerin adına ya da sözcüklerine değil, amacına, içeriklerine ve etkilerine bakılması ve değerlendirmenin buna göre yapılması gerekmektedir.

285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin değişik geçici 1. maddesinin yedinci fıkrasında, kendilerine bu Yasa'ya göre taşıma ruhsatı verilenlerin bu ruhsatlarının, olağanüstü halin bitim gününden başlayarak kırkbeş gün içinde yerel mülki amirliklere başvurulması durumunda, bulundurma ruhsatına dönüştürüleceği kurula bağlanmıştır.

Olağanüstü hal uygulaması 30.11.2002 gününde kaldırılmış, yurttaşların taşıma ruhsatlarını bulundurma ruhsatına dönüştürmeleri için öngörülen kırkbeş günlük başvuru süresi başlamıştır.

Belirtilen süre içinde başvuruda bulunmayan ve silahını da teslim etmeyenlere ilişkin olarak 6136 sayılı "Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun"a aykırı davranmak suçundan dava açılması doğaldır. Bu Yasa'da sözkonusu durumlar için hürriyeti bağlayıcı ceza ile para cezası öngörülmüştür.

İncelenen Yasa'yla getirilen geçici 2. maddede, yukarıda belirtilen Yasa'ya göre açılan ve süren soruşturma ve davaların düşeceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin 18.07.2001 günlü, E.2001/4, K.2001/332 sayılı kararında da belirtildiği gibi, af, kimi zaman kesinleşmiş cezaları ortadan kaldıran ya da değiştiren, kimi zaman da kamu davasını düşüren ya da mahkumiyeti bütün sonuçlarıyla birlikte yok sayan bir yasama tasarrufudur.

İncelenen Yasa'da, 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçundan açılan ve süren soruşturma ve davaların düşeceğinin öngörülmesi af niteliğindedir. Bu nedenle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda kabulünde, Anayasa'nın 87. maddesi uyarınca üye tamsayısının beşte üçünün oyunun aranması gerektiği açıktır.

Oysa, Yasa'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda, yukarıda belirtilen nitelikli çoğunluk ile kabul edilmediği anlaşılmaktadır. Nitekim, tutanaklarda oylama sonucuna ilişkin oy sayılarına yer verilmediği gibi, maddenin üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile kabul edildiğine ilişkin herhangi bir kayıt da yer almamaktadır.

Anayasa'da, genel kuraldan ayrılarak toplantı ve karar yeter sayısı için özel düzenlemeler bulunan durumlarda, herhangi bir itiraz olmasa da, sonradan ortaya çıkabilecek duraksama ya da tartışmalara yer bırakmamak için toplantı ve karar yeter sayılarının tutanaklara geçirilmesi gerekmektedir.

Belirtilen duruma göre, incelenen Yasa, Anayasa'nın 87. maddesinde öngörülen karar yeter sayısı olmaksızın kabul edilmiş olduğundan, bu maddeye uygun düşmemektedir.

2- Öte yandan, Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu, 36. maddesinde, herkesin, meşru vasıta ve yollardan yararlanarak yargı mercileri önünde davacı ya da davalı olarak sav ve savunma hakkına sahip bulunduğu, 38. maddesinde de, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar hiç kimsenin suçlu sayılamayacağı belirtilmiştir.

İncelenen 5023 sayılı Yasa'yla getirilen ve açılmış soruşturmalar ile davaların düşeceğine ilişkin düzenlemenin,

- Hazırlık soruşturması yapılarak kamu davası açmaya yeterli kanıt bulunamaması durumunda takipsizlik kararı ile sonlandırılacaklar ile,

- Yargılama sonucunda beraat edebilecekler,

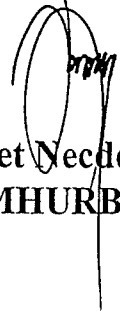
yönünden aleyhte sonuç doğuracağı açıktır.

Hakkında kimi nedenlerle kamu davası açılmış kişilerin, hukuk devleti ilkesinin gereği olarak gerçeği savunup aklanabilmeleri olanaklı iken, seçme hakkı tanınmadan açılmış bulunan kamu davalarının kendiliğinden ortadan kaldırılması hak arama özgürlüğünün engellemesi anlamına gelmektedir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin 18.07.2001 günlü, E.2001/4, K.2001/332 sayılı kararı ile, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un ilgili maddeleri, yukarıdaki gerekçeyle iptal edilmiştir.

Bu nedenle, incelenen Yasa, hak arama özgürlüğünü kısıtlayıcı içeriğiyle Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine de uygun düşmemektedir.

Yayımlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle uygun görülmeyen 5023 sayılı "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun", Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir kez daha görüşülmesi için, Anayasa'nın değişik 89 ve 104. maddeleri uyarınca ilişkide geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGE VALİLİĞİ İHDASI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEYE BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN

Kanun No. 5023

Kabul Tarihi : 17.12.2003

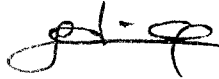
MADDE 1. - 10.7.1987 tarihli ve 285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. - Geçici 1 inci maddenin yedinci fıkrası gereğince olağanüstü halin bittiği tarihten itibaren kırkbeş günlük süre içinde mahallî mülkî amirliklere müracaat ederek taşıma ruhsatlarını bulundurma ruhsatına dönüştürmeyenler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat etmeleri halinde, geçici 1 inci madde hükmünden yararlandırılır ve bunlar hakkında devam eden soruşturma ve davalar düşer.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Ash Gibidir.

Gündüz DİNÇER

Kanunlar ve Kararlar Müdürü